നാരദപുരാണമ്- പൂർവാർധഃ/അധ്യായഃ 43

< നാരദപുരാണമ്- പൂർവാർധഃ

ഭരദ്വാജ ഉവാച ..
യദി പ്രാണപതിർവായുർവായുരേവ വിചേഷ്ടതേ ..
ശ്വസിത്യാഭാഷതേ ചൈവ തതോ ജീവോ നിരർഥകഃ .. 43-1 ..

യ ഊഷ്മഭാവ ആഗ്നേയോ വഹ്നിനൈവോപലഭ്യതേ ..
അഗ്നിർജരയതേ ചൈതത്തദാ ജീവോ നിരർഥകഃ .. 43-2 ..

ജംതോഃ പ്രമ്നിയമാണസ്യ ജീവോ നൈവോപലഭ്യതേ ..
വായുരേവ ജഹാത്യേനമൂഷ്മഭാവശ്ച നശ്യതി .. 43-3 ..

യദി വാഥുമയോ ജീവഃ സംശ്ലേഷോ യദി വായുനാ ..
വായുമംജലവത്പശ്യേദ്ഗച്ഛേത്സഹ മരുദ്ഗുണൈഃ .. 43-4 ..

സംശ്ലേഷോ യദി വാ തേന യദി തസ്മാത്പ്രണശ്യതി ..
മഹാർണവവിമുക്തത്വാദന്യത്സലിലഭാജനമ് .. 43-5 ..

കൃപേ വാ സലിലം ദദ്യാത്പ്രദീപം വാ ഹുതാശനേ ..
ക്ഷിപ്രം പ്രവിശ്യ നശ്യേത യഥാ നശ്യത്യസൗ തഥാ .. 43-6 ..

പംചധാരണകേ ഹ്യസ്മിഞ്ഛരീരേ ജീവിതം കൃതമ് ..
യേഷാമന്യതരാഭാവാഞ്ചതുർണാം നാസ്തി സംശയഃ .. 43-7 ..

നശ്യംത്യാപോ ഹ്യനാഹാരാദ്വായുരുച്ഛ്വാസനിഗ്രഹാത് ..
നശ്യതേ കോഷ്ടഭേദാർഥമഗ്രിർനശ്യത്യഭോജനാത് .. 43-8 ..

വ്യാധിത്രണപരിക്ലേശൈർമേദിനീ ചൈവ ശീര്യതേ ..
പീഡിതേഽന്യതരേ ഹ്യേഷാം സംഘാതോ യാതി പംചതാമ് .. 43-9 ..

തസ്മിൻപംചത്വമാപന്നേ ജീവഃ കിമനുധാവതി ..
കിം വേദയതി വാ ജീവഃ കിം ശൃണോതി ബ്രവീതി ച .. 43-10 ..

ഏഷാ ഗൗഃ പരലോകസ്ഥം താരയിഷ്യതിമാമിതി ..
യോ ദത്ത്വാ മ്രിയതേ ജംതുഃ സാ ഗൗഃ കം താരയിഷ്യതി .. 43-11 ..

ഗൗശ്ചപ്രതിഗ്രഹീതാ ച ദാതാ ചൈവ സമം യദാ ..
ഇഹൈവ വിലയം യാംതി കുതസ്തേഷാം സമാഗമഃ .. 43-12 ..

വിഹഗൈരുപഭുക്തസ്യ ശൈലാഗ്രാത്പതിതസ്യ ച ..
അഗ്നിനാ ചോപയുക്തസ്യ കുതഃ സംജീവനം പുനഃ .. 43-13 ..

ഛിന്നസ്യ യദി വൃക്ഷസ്യ ന മൂലം പ്രതിരോഹതി ..
ജീവന്യസ്യ പ്രവർതംതേ മൃതഃ ക്വ പുനരേഷ്യതി .. 43-14 ..

ജീവമാത്രം പുരാ സൃഷ്ടം യദേതത്പരിവർതതേ ..
മൃതാഃ പ്രണശ്യംതി ബീജാദ്ബീജം പ്രണശ്യതി .. 43-15 ..

ഇതി മേ സംശയോ ബ്രഹ്മൻഹൃദയേ പരിധാവതി ..
ത നിവർതയ സർവജ്ഞ യതസ്ത്വാമാശ്രിതോ ഹ്യഹമ് .. 43-16 ..

സനംദന ഉവാച ..
ഏവം പൃഷ്ടസ്തദാനേന സ ഭൃഗർബ്രഹ്മണഃ സുതഃ ..
പുനരാഹു മുനിശ്രേഷ്ട തത്സംദേഹനിവൃത്തയേ .. 43-17 ..

ഭൃഗുരുവാച ..
ന പ്രാണാഃ സന്തി ജീവസ്യ ദത്തസ്യ ച കൃതസ്യ ച ..
യാതി ദേഹാംതരം പ്രാണീ ശരീരം തു വിശീര്യതേ .. 43-18 ..

ന ശരീരാശ്രിതോ ജീവസ്തസ്മിന്നഷ്ടേ പ്രണശ്യതി ..
സമിധാമഗ്നിദഗ്ധാനാം യഥാഗ്രിർദ്ദശ്യതേ തഥാ .. 43-19 ..

ഭരദ്വാജ ഉവാച ..
അഗ്നേര്യഥാ തസ്യ നാശാത്തദ്വിനാശോ ന വിദ്യതേ ..
ഇന്ധനസ്യോപയോഗാംതേ സ വാഗ്നിർനോപലഭ്യതേ .. 43-20 ..

നശ്യതീത്യേവ ജാനാമി ശാംതമഗ്നിമനിന്ധനമ് ..
ഗതിര്യസ്യ പ്രമാണം വാ സംസ്ഥാനം വാ ന വിദ്യതേ .. 43-21 ..

ഭൃഗുരുവാച ..
സമിധാമുപയോഗാംതേ സ ചാഗ്നിർനോപലഭ്യതേ ..
നശ്യതീത്യേവ ജാനാമി ശാംതമഗ്നിമനിംധനമ് .. 43-22 ..

ഗതിര്യസ്യ പ്രമാണം വാ സംസ്ഥാനം വാ ന വിദ്യതേ ..
സമിധാമുപയോഗാംതേ യഥാഗ്നിർനോപലഭ്യതേ .. 43-23 ..

ആകാശാനുഗതത്വാദ്ധി ദുർഗ്രാഹ്യോ ഹി നിരാശ്രയഃ ..
തഥാ ശരീരസംത്യാഗേ ജീവോ ഹ്യാകാശവത്സ്ഥിതഃ .. 43-24 ..

ന നശ്യതേ സുസൂക്ഷ്മത്വാദ്യഥാ ജ്യോതിർന സംശയഃ ..
പ്രാണാന്ധാരയതേ ഹ്യഗ്നിഃ സ ജീവ ഉപധാര്യതാമ് .. 43-25 ..

വായുസംധാരണോ ഹ്യഗ്നിർനശ്യത്യുച്ഛ്വാസനിഗ്രഹാത് ..
തസ്മിന്നഷ്ടേ ശരീരാഗ്നൗ തതോ ദേഹമചേതനമ് .. 43-26 ..

പതിതം യാതി ഭൂമിത്വമയനം തസ്യ ഹി ക്ഷിതിഃ ..

ജഗമാനാം ഹി സർവേഷാം സ്ഥാവരാണാം തഥൈവ ച .. 43-27 ..

ആകാശം പവനോഽഭ്യേതി ജ്യോതിസ്തമനുഗച്ഛതി ..
തേഷാം ത്രയാണാമേകത്വാദ്ദ്വയം ഭൂമൗ പ്രതിഷ്ടിതമ് .. 43-28 ..

യത്ര ഖം തത്ര പവനസ്തത്രാഗ്നിര്യത്ര മാരുതഃ ..
അമൂർതയസ്തേ വിജ്ഞേയാ മൂർതിമംതഃ ശരീരിണഃ .. 43-29 ..

ഭരദ്വാജ ഉവാച ..
യദ്യഗ്നിമാരുതൗ ഭൂമിഃ ഖമാപശ്ച ശരീരിഷു ..
ജീവഃ കിംലക്ഷണസ്തത്രേത്യേതദാചക്ഷ്വ മേഽനഘ .. 43-30 ..

പംചാത്മകേ പഞ്ചരതൗ പഞ്ചവിജ്ഞാനസംജ്ഞകേ ..
ശരീരേ പ്രാണിനാം ജീവം വേത്തുമിച്ഛാമി യാദൃശമ് .. 43-31 ..
മാംസശോണിതസംഘാതേ മേദഃസ്നായ്വസ്ഥിസംചയേ ..
ഭിദ്യമാനേ ശരീരേ തു ജീവോ നൈവോപലഭ്യതേ .. 43-32 ..

യദ്യജീവശരീരം തു പഞ്ചഭൂതസമന്വിതമ് ..
ശരീരേ മാനസേ ദുഃഖ കസ്താം വേദയതേ രുജമ് .. 43-33 ..

ശൃണോതി കഥിതം ജീവഃ കർണാഭ്യാംന ശൃണോതി തത് ..
മഹർഷേ മനസി വ്യഗ്രേ തസ്മാജ്ജീവോ നിരർഥകഃ .. 43-34 ..

സർവേ പശ്യംതി യദ്ദൃശ്യം മനോയുക്തേന ചക്ഷുഷാ ..
മനസി വ്യാകുലേ ചക്ഷുഃ പശ്യന്നപി ന പശ്യതി .. 43-35 ..

ന പശ്യതി ന ചാഘ്രാതി ന ശൃണോതി ന ഭാഷതേ ..
ന ച സ്മർശമസൗ വേത്തി നിദ്രാവശഗതഃ പുനഃ .. 43-36 ..

ഹൃഷ്യതി ക്രുദ്ധ്യതേ കോഽത്ര ശോചത്യുദ്വിജതേ ച കഃ ..
ഇച്ഛതി ധ്യായതി ദ്വേഷ്ടി വാക്യം വാചയതേ ച കഃ .. 43-37 ..

ഭൃഗുരുവാച ..
തം പംചസാധാരണമത്ര കിംചിച്ഛരീരമേകോ വഹതേഽന്തരാത്മാ ..
സ വേത്തി ഗംധാംശ്ച രസാഞ്ഛ്രുതീശ്ച സ്പർശം ച രൂപം ച ഗുണാംശ്ച യേഽന്യേ .. 43-38 ..

പംചാത്മകേ പംചഗുണപ്രദർശീ സ സർവഗാത്രാനുഗതോഽന്തരാത്മാ ..
സവേതി ദുഃഖാനി സുഖാനി ചാത്ര തദ്വിപ്രയോഗാത്തു ന വേത്തി ദേഹമ് .. 43-39 ..

യദാ ന രൂപം ന സ്പർശോ നോഷ്മഭവശ്ച പാവകേ ..
തദാ ശാംതേ ശരീരാഗ്നൗ ദേഹത്യാഗേന നശ്യതി .. 43-40 ..

ആപോമയമിദം സർവമാപോമൂർതിഃ ശരീരിണാമ് ..
തത്രാത്മാ മാനസോ ബ്രഹ്മാ സർവഭൂതേഷു ലോകകൃത് .. 43-41 ..

ആത്മാനം തം വിജാനീഹി സർവലോകഹിതാത്മകമ് ..

തസ്മിന്യഃ സംശ്രിതോ ദേഹേ ഹ്യബ്ബിംദുരിവ പുഷ്കരേ .. 43-42 ..

ക്ഷേത്രജ്ഞം തം വിജാനീഹി നിത്യം ലോകഹിതാത്മകമ് ..
തമോരജശ്ച സത്ത്വം ച വിദ്ധി ജീവഗുണാനിമാമ് .. 43-43 ..

അചേതനം ജീവഗുണം വദംതി സ ചേഷ്ടതേ ചേഷ്ടയതേ ച സർവമ് ..
അതഃ പരം ക്ഷേത്രവിദോ വദംതി പ്രാവർതയദ്യോ ഭുവനാനി സപ്ത .. 43-44 ..

ന ജീവനാശോഽസ്തി ഹി ദേഹഭേദേ മിഥ്യൈതദാഹുർമൃത ഇത്യബുദ്ധാഃ ..
ജീവസ്തു ദേഹാംതരിതഃ പ്രയാതി ദശാർദ്ധതസ്തസ്യ ശരീരഭേദഃ .. 43-45 ..

ഏവം ഭൂതേഷു സർവേഷു ഗൂഢശ്ചരതി സർവദാ ..
ദൃശ്യതേ ത്വഗ്ര്യാ ബുധ്യാസൂക്ഷ്മയാ തത്ത്വദർശിഭിഃ .. 43-46 ..

തം പൂർവാപരരാത്രേഷു യുംജാനഃ സതതം ബുധഃ ..
ലബ്ധാഹാരോ വിശുദ്ധാത്മാ പശ്യത്യാത്മാനമാത്മനി .. 43-47 ..

ചിത്തസ്യ ഹി പ്രസാദേന ഹിത്വാ കർമ ശുഭാശുഭമ് ..
പ്രസന്നാത്മാത്മനി സ്ഥിത്വാ സുഖമാനംത്യമശ്നുതേ .. 43-48 ..

മാനസോഽഗ്നിഃ ശരീരേഷു ജീവ ഇത്യഭിധീയതേ ..
സൃഷ്ടിഃ പ്രജാപതേരേഷാ ഭൂതാധ്യാത്മവിനിശ്ചയേ .. 43-49 ..

അസൃജദ്ബ്രാഹ്മണാനേവ പൂർവം ബ്രഹ്മാ പ്രജാപതിഃ ..
ആത്മതേജോഽഭിനി ർവൃത്താൻഭാസ്കരാഗ്നിസമപ്രഭാൻ .. 43-50 ..

തതഃ സത്യം ച ധർമം ച തഥാ ബ്രഹ്മ ച ശാശ്വതമ് ..
ആചാരം ചൈവ ശൗചം ച സ്വർഗായ വിദധേ പ്രഭുഃ .. 43-51 ..

ദേവദാനവഗംധർവാ ദൈത്യാസുരമഹോരഗാഃ ..
യക്ഷരാക്ഷസനാഗാശ്ച പിശാചാ മനുജാസ്തഥാ .. 43-52 ..

ബ്രാഹ്മണാഃ ക്ഷത്രിയാ വൈശ്യാഃ ശൂദ്രാണാമസിതസ്തഥാ ..
ഭരദ്വാജ ഉവാച ..
ചാതുർവർണ്യസ്യ വർണേന യദി വർണോ വിഭിദ്യതേ .. 43-53 ..

സ്വേദമൂത്രപുരീഷാണി ശ്ലേഷ്മാ പിത്ത സശോണിതമ് ..
ത്വന്തഃ ക്ഷരതി സർവേഷാം കസ്മാദ്വർണോ വിഭജ്യതേ .. 43-54 ..

ജംഗമാനാമസംഖ്യേയാഃ സ്ഥാവരാണാം ച ജാതയഃ ..
തേഷാം വിവിധവർണാനാം കുതോ വർണവിനിശ്ചയഃ .. 43-55 ..

ഭൃഗുരുവാച ..
ന വിശേഷോഽസ്തി വർണാനാം സർവം ബ്രഹ്മമയം ജഗത് ..
ബ്രഹ്മണാ പൂർവസൃഷ്ടം ഹി കർമണാ വർണതാം ഗതമ് .. 43-56 ..

കാമഭോഗാഃ പ്രിയാസ്തീക്ഷ്ണാഃ ക്രോധതാപ്രിയസാഹസാഃ ..

ത്യക്തസ്വകർമരക്താംഗാസ്തേ ദ്വിജാഃ ക്ഷത്രതാം ഗതാഃ .. 43-57 ..

ഗോഭ്യോ വൃത്തിം സമാസ്ഥായ പീതാഃ കൃഷ്യുപജീവിനഃ ..
സ്വധർമ്മന്നാനുതിഷ്ടംതി തേ ദ്വിജാ വൈശ്യതാം ഗതാഃ .. 43-58 ..

ര്ഹിസാനൃതപരാ ലുബ്ധാഃ സർവകർമോപജീവിനഃ ..
കൃഷ്ണാഃ ശൗചപാരിഭ്രാഷ്ടാസ്തേ ദ്വിജാഃ ശൂദ്രതാം ഗതാഃ .. 43-59 ..

ഇത്യേതൈഃ കർമഭിർവ്യാപ്താ ദ്വിജാ വർണാന്തരം ഗതാഃ ..
ബ്രാഹ്മണാ ധർമതന്ത്രസ്ഥാസ്തപസ്തേഷാം ന നശ്യതി .. 43-60 ..

ബ്രഹ്മ ധാരയതാം നിത്യം വ്രതാനി നിയമാംസ്തഥാ ..
ബ്രഹ്മ ചൈവ പുരാ സൃഷ്ടം യേന ജാനംതി തദ്വിദഃ .. 43-61 ..

തേഷാം ബഹുവിധാസ്ത്വന്യാസ്തത്ര തത്ര ദ്വിജാതയഃ ..
പിശാചാ രാക്ഷസാഃ പ്രേതാ വിവിധാ മ്ലേച്ഛജാതയഃ ..
സാ സൃഷ്ടിർമാനസീ നാമ ധർമതംത്രപരായണാ .. 43-62 ..

ഭരദ്വാജ ഉവാച ..
ബ്രാഹ്മണഃ കേന ഭവതി ക്ഷത്രിയോ വാ ദ്വിജോത്തമ ..
വൈശ്യഃ ശൂദ്രശ്ച വിപ്രർഷേ തദ്ബ്രൂഹി വദതാം വര .. 43-63 ..

ഭൃഗുരുവാച ..
ജാതകർമാദിഭിര്യസ്തു സംസ്കാരൈഃ സംസ്കൃതഃ ശുചിഃ ..
വേദാധ്യയനസംപന്നോ ബ്രഹ്മകർമസ്വവസ്ഥിതഃ .. 43-64 ..

ശൗചാചാരസ്ഥിതഃ സമ്യഗ്വിദ്യാഭ്യാസീ ഗുരുപ്രിയഃ ..
നിത്യവ്രതീ സത്യപരഃ സ വൈ ബ്രാഹ്മണ ഉച്യതേ .. 43-65 ..

സത്യം ദാനമഥോऽദ്രോഹ ആനൃശംസ്യം കൃപാ ഘൃണാ ..
തപസ്യാം ദൃശ്യതേ യത്ര സ ബ്രാഹ്മണ ഇതി സ്മൃതഃ .. 43-66 ..

ക്ഷത്രജം സേവതേ കർമ വേദാധ്യയനസംഗതഃ ..
ദാനാദാനരതിര്യസ്തു സ വൈ ക്ഷത്രിയ ഉച്യതേ .. 43-67 ..

വിശത്യാശു പശുഭ്യശ്ച കൃഷ്യാദാനരതിഃ ശുചിഃ ..
വേദാധ്യയനസംപന്നഃ സ വൈശ്യ ഇതി സംജ്ഞിതഃ .. 43-68 ..

സർവഭക്ഷരതിർനിത്യം സർവകർമകരോऽശുചിഃ ..
ത്യക്തവേദസ്ത്വനാചാരഃ സ വൈ ശൂദ്ര ഇതി സ്മൃതഃ .. 43-69 ..

ശൂദ്രേ ചൈതദ്ഭവേല്ലക്ഷ്മ ദ്വിജേ തച്ച ന വിദ്യതേ ..
ന വൈ ശൂദ്രോ ഭവേച്ഛൂദ്രോ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രാഹ്മണോ ന ച .. 43-70 ..

സർവോപായൈസ്തു ലോഭസ്യ ക്രോധസ്യ ച വിനിഗ്രഹഃ ..
ഏതത്പവിത്രം ജ്ഞാനാനാം തഥാ ചൈവാത്മസംയമഃ .. 43-71 ..

വർജ്യൗ സർവാത്മനാ തൗ ഹി ശ്രേയോഘാതാർഥമുദ്യതൗ ..
നിത്യക്രോധാച്ഛ്രിയം രക്ഷേത്തപോ രക്ഷേത്തു മത്സരാത് .. 43-72 ..

വിദ്യാം മാനാപമാനാഭ്യാമാത്മാനം തു പ്രമാദതഃ .. 43-73 ..
യസ്യ സർവേ സമാരംഭാ നിരാശീർബംധനാ ദ്വിജ ..
ത്യാഗേ യസ്യ ഹുതം സർവം സ ത്യാഗീ സ ച ബുദ്ധിമാൻ .. 43-74 ..

അഹിംസ്ത്രഃ സർവഭൂതാനാം മൈത്രായണ ഗതശ്ചരേത് ..
പരിഗ്രഹാത്പരിത്യജ്യ ഭവേദ്ബദ്ധ്യാ ജിതേംദ്രിയഃ .. 43-75 ..

അശോകസ്ഥാനമാതി വേദിഹ ചാമുത്ര ചാഭയമ് ..
തപോനിത്യേന ദാംതേന മുനിനാ സംയതാത്മമനാ .. 43-76 ..

അജിതം ജേതുകാമേന വ്യാസംഗേഷു ഹ്യസംഗിനാ ..
ഇന്ദ്രിയൈർഗൃഹ്യതേ യദ്യത്തത്തദ്വ്യക്തമിതി സ്ഥിതിഃ .. 43-77 ..

അവ്യക്തമിതി വിജ്ഞേയം ലിംഗഗ്രാഹ്യമതീംദ്രിയമ് ..
അവിശ്രംഭേണ മംതവ്യം വിശ്രംഭേ ധാരയേന്മനഃ .. 43-78 ..

മനഃ പ്രാണേന ഗൃഹ്ണീയാത്പ്രാണം ബ്രഹ്മണി ധാരയേത് ..
നിവേദാദേവ നിർവാണം ന ച കിംചിദ്വിച്ചിതയേത് .. 43-79 ..

സുഖം വൈ ബ്രഹ്മണോ ബ്രഹ്മന്നിർവേദേനാധിഗച്ഛതി ..
ശൗചേ തു സതതം യുക്തഃ സദാചാരസമന്വിതഃ .. 43-80 ..

സ്വനുക്രോശശ്ച ഭൂതേഷു തദ്വിജാതിഷു ലക്ഷണമ് ..
സത്യംവ്രതം തപഃ ശൗചം സത്യം വിസൃജതേ പ്രജാ .. 43-81 ..

സത്യേന ധാര്യതേ ലോകഃ സ്വഃ സത്യേനൈവ ഗച്ഛതി ..
അനൃതം തമസോ രൂപം തമസാ നീയതേ ഹ്യധഃ .. 43-82 ..

തമോഗ്രസ്താന പശ്യംതി പ്രകാശംതമസാവൃതാഃ ..
സുദുഷ്പ്രകാശ ഇത്യാഹുർനരകം തമ ഏവ ച .. 43-83 ..

സത്യാനൃതം തദുഭയം പ്രാപ്യതേ ജഗതീചരൈഃ ..
തത്രാപ്യേവംവിധാ ലോകേ വൃത്തിഃ സത്യാനൃതേ ഭവേത് .. 43-84 ..

ധർമാധർമൗ പ്രകാശശ്ച തമോ ദുഃഖസുഖം തഥാ ..
ശാരീരൈർമാനസൈർദുഃഖൈഃ സുഖൈശ്ചാപ്യസുഖോദയൈഃ .. 43-85 ..

ലോകസൃഷ്ടം പ്രപശ്യന്തോ ന മുഹ്യംതി വിചക്ഷണാഃ ..
തത്ര ദുഃഖവിമോക്ഷാർഥം പ്രയതേത വിചക്ഷണഃ .. 43-86 ..

സുഖം ഹ്യനിത്യം ഭൂതാനാമിഹ ലോകേ പരത്ര ച ..
രാഹുഗ്രസ്തസ്യ സോമസ്യ യഥാ ജ്യോത്സ്നാ ന ഭാസതേ .. 43-87 ..

തഥാ തമോഭിഭൂതാനാം ഭൂതാനാം നശ്യതേ സുഖമ് .. 43-88 ..

തത്ഖലു ദ്വിവിധം സുഖമുച് യചതേ ശരീരം മാനസം ച ..
ഇഹ ഖല്വമുഷ്മിംശ്ച ലോകേ വസ്തുപ്രവൃത്തയഃ സുഖാർഥമഭിധീയന്തേ നഹീതഃ പരത്രാപർവഗഫലാദ്വിശിഷ്ടതരമസ്തി ..
സ ഏവ കാമ്യോ ഗുണവിശേഷോ ധർമാർഥഗുണാരംഭഗസ്തദ്ധേതുരസ്യോത്പത്തിഃ സുഖപ്രയോജനാർഥമാരംഭാഃ ..
ഭരദ്വാജ ഉവാച ..
വദൈതദ്ഭവതാഭിഹിതം സുഖാനാം പരമാ സ്ഥിതിരിതി .. 43-89 ..

ന തദുപഗൃഹ്ണീമോ ന ഹ്യേഷാമൃഷീണാം മഹതി സ്ഥിതാനാമ് .. 43-90 ..

അപ്രാപ്യ ഏഷ കാമ്യ ഗുണവിശേഷോ ന ചൈനമഭിശീലയംതി ..
തപസി ശ്രൂയതേ ത്രിലോകകൃദ്ബ്രഹ്മാ പ്രഭുരേകാകീ തിഷ്ടതി ബ്രഹ്മചാരീ ന കാമസുഖോഷ്വാത്മാനമവദധാതി .. 43-91 ..

അപി ച ഭഗവാന്വിശ്വേശ്വര ഉമാപതിഃ കാമമഭിവർതമാനമനംഗത്വേന സമമനയത് .. 43-92 ..

തസ്മാദ്ഭൂമൗ ന തു മഹാത്മഭിരംജയതി ഗൃഹീതോ ന ത്വേഷ താവദ്വിശിഷ്ടോ ഗുണവിശേഷ ഇതി .. 43-93 ..

നൈതദ്ഭഗവതഃ പ്രത്യേമി ഭവതാ തൂക്തം സുഖാനാം പരമാഃ സ്ത്രിയ ഇതി ലോകപ്രവാദോ ഹി ദ്വിവിധഃ
ഫലോദയഃ സുകൃതാത്സുഖമവാപ്യതേ്ന്യഥാ ദുഃഖമിതി .. 43-94 ..

ഭൃഗുരുവാച ..
അത്രോച്യതേ അനൃതാത്ഖലു തമഃ പ്രാദുർഭൂതം തതസ്തമോഗ്രസ്താ അധർമമേവാനുവർതംതേ ന ധർമം
ക്രോധലോഭമോഹഹിംസാനൃതാദിഭിഖച്ഛന്നാഃ ഖല്വസ്മിംല്ലോകേ നാമുത്ര സുഖമാപ്നുവംതി
വിവിധവ്യാധിരുജോപതാപൈരവകീര്യന്തേ വധബന്ധനപരിക്ലേശാദിഭിശ്ച ക്ഷുത്പിപാസാശ്രമകൃതൈരുപതാപൈരുപതപ്യംതേ
വർഷവാതാത്യുഷ്ണാതിശീതകൃതൈശ്ച പ്രതിഭയൈഃ ശാരീരൈർദുഃഖൈരുപതപ്യംതേ ബംധുധനവിനാശവിപ്രയോഗകൃതൈശ്ച മാനസൈഃ ശൗകൈരഭിഭൂയംതേ ജരാമൃത്യുകൃതൈശ്ചാന്യൈരിതി യസ്ത്വേതൈഃ .. 43-95 ..

ശാരീരം മാനസം നാസ്തി ന ജരാ ന ച പാതകമ് ..
നിത്യമേവ സുഖം സ്വർഗേ സുഖം ദുഃഖമിഹോഭയമ് .. 43-96 ..

നരകേ ദുഃഖമേവാഹുഃ സുഖം തത്പരമം പദമ് ..
പൃഥിവീ സർവഭൂതാനാം ജനിത്രീ തദ്വിധാഃ സ്ത്രിയഃ .. 43-97 ..

പുമാൻപ്രജാപതിസ്തത്രശുക്രം തേജോമയം വിദുഃ ..
ഇത്യേതല്ലോകനിർമാതാ ധർമസ്യ ചരിതസ്യ ച .. 43-98 ..

തപസശ്ച സുതപ്തസ്യ സ്വാധ്യായസ്യ ഹുതസ്യ ച ..
ഹുതേന ശാമ്യതേ പാപം സ്വാധ്യായേ ശാംതിരുത്തമാ .. 43-99 ..

ദാനേനേ ഭോഗാനിത്യാഹുസ്ത പസാ സ്വർഗമാപ്നുയാത് ..

ദാനം തു ദ്വിവിധം പ്രാഹുഃ പരത്രാർഥമിഹൈവ ച .. 43-100 ..

സദ്ഭ്യോ യദ്ദീയതേ കിംചിത്തത്പരത്രോപതിഷ്ടതേ ..
അസദ്ഭ്യോ ദീയതേ യത്തു തദ്ദാനമിഹ ഭുജ്യതേ ..

യാദൃശം ദീയതേ ദാനം താദൃശം ഫലമശ്നുതേ .. 43-101 ..

ഭരദ്വാജ ഉവാച ..
കിം കസ്യ ധർമചരണം കിം വാ ധർമസ്യ ലക്ഷണമ് ..
ധർമഃ കതിവിധോ വാപി തദ്ഭവാന്വക്തുമർഹതി .. 43-102 ..

ഭൃഗുരുവാച ..
സ്വധർമാചരണേ യുക്താ യേ ഭവംതി മനീഷിണഃ ..
തേഷാം സ്വർഗപലാവാപ്തിര്യോഽന്യഥാ സ വിമുഹ്യതേ .. 43-103 ..

ഭരദ്വാജ ഉവാച ..
യദേതഞ്ചാതുരാശ്രമ്യം ബ്രഹ്മർഷിവിഹിതം പുരാ ..
തേഷാം സ്വേ സ്വേ സമാചാരാസ്തന്മേ വക്തുമിഹാർഹസി .. 43-104 ..

ഭൃഗുരുവാച ..
പൂർവമേവ ഭഗവതാ ബ്രഹ്മണാ ലോകഹിതമനുതിഷ്ടതാ ധർമസംരക്ഷണാർഥമാശ്രമാശ്ചത്വാരോഽഭിനിർദ്ദിഷ്ടാഃ ..
43-105 ..

തത്ര ഗുരുകുലവാസമേവ പ്രഥമമാശ്രമമാഹരംതി സമ്യഗത്ര ശൗചസസ്കാരനിയമവ്രതവിനിയതാത്മാ ഉഭേ സംധ്യേ ഭാസ്കരാഗ്നിദൈവതാന്യുപസ്ഥായ വിഹായ തന്ദ്ര്യാലസ്യം ഗുരോരഭിവാദനവേദാബ്യാസശ്രവണപവിത്രഘീകൃതാംതരാത്മാ ത്രിഷവണമുപസ്പൃശ്യ ബ്രഹ്മചര്യാഗ്നിപരിചരണഗുരുശുശ്രൂഷാ
നിത്യഭിക്ഷാഭൈക്ഷ്യാദിസർവനിവേദിതാംതരാത്മാ ഗുരുവചനനിദേശാനുഷ്ടാനാപ്രതികൂലോ ഗുരുപ്രസാദലബ്ധസ്വാധ്യായതത്പരഃ സ്യാത് .. 43-106 ..

ഭവതി ചാത്ര ശ്ലോകഃ ..
ഗുരും യസ്തു സമാരാധ്യ ദ്വിജോ വേദമാവാൻപുയാത് ..
തസ്യ സ്വർഗഫലാവാപ്തിഃ സിദ്ധ്യതേ ചാസ്യ മാനസമ് ..
ഇതി ഗാർഹസ്ഥ്യം ഖലു ദ്വിതീയമാശ്രമം വദംതി .. 43-107 ..

തസ്യ സദാ ചാരലക്ഷണം സർവമനുവ്യാഖ്യാസ്യാമഃ ..
സമാവൃതാനാം സദാചാരാണാം സഹധർമചര്യഫലാർഥിനാം ഗൃഹാശ്രമോ വിധീയതേ .. 43-108 ..

ധർമാർഥകാമാവാപ്തിർഹ്യ.ത്ര ത്രിവർഗസാധനമപേക്ഷ്യാഗർഹിതകർമണാ ധനാന്യാദായ സ്വാധ്യായോപലബ്ധപ്രകർഷേണ വാ
ബ്രഹ്മർഷിനിർമിതേന വാ അദ്ഭിഃ സാഗരഗതേന വാ ദ്രവ്യനിയമാഭ്യാസദൈവതപ്രസാദോപലബ്ധേന വാ ധനേന ഗൃഹസ്ഥോ ഗാർഹസ്ഥ്യം വർതയേത് ..
43-109 ..

തദ്ധി സർവാശ്രമണാം മൂലമുദാഹരംതി ഗുരുകുലനിവാസിനഃ പരിവ്രാജകാ യേഽന്യേ
സംകല്പിതവ്രതനിയമധർമാനുഷ്ടാനിനസ്തേഷാമപ്യംതരാ ച ഭിക്ഷാബലിസംവിഭാഗാഃ പ്രവർതംതേ

.. 43-110 ..
വാനപ്രസ്ഥാനാം ച ദ്രവ്യോപസ്കാര ഇതി പ്രായശഃ ഖല്വേതേ സാധവഃ സാധുപഥ്യോദനാഃ സ്വാധ്യായപ്രസംഗിനസ്തീർഥാഭിഗമനദേശദർശനാർഥം പൃഥിവീം പര്യടംതി .. 43-111 ..

തേഷാം പ്രത്യുത്ഥാനാഭിഗമനമനസൂയാവാക്യദാനസുഖസത്കാരാസനസുഖശയനാഭ്യവഹാരസത്ക്രിയാ ചേതി .. 43-112 ..

ഭവതി ചാത്ര ശ്ലോകഃ ..
അതിഥിര്യസ്യ ഭഗ്നാശോ ഗൃഹാത്പ്രതിനിവർതതേ ..
സ ദത്ത്വാ ദുഷ്കൃതം തസ്മൈ പുണ്യമാദായ ഗച്ഛതി .. 43-113 ..

അപി ചാത്ര യജ്ഞക്രിയാഭിർദേവതാഃ പ്രീയംതേ നിവാപേന പിതരോ വിദ്യാഭ്യാസശ്രവണധാരണേന ഋഷയഃ അപത്യോത്പാദനേന പ്രജാപതിരിതി .. 43-114 ..

ലോകൗ ചാത്ര ഭവതഃ ..
വാത്സല്യാഃ സർവഭൂതേഭ്യോ വായോഃ ശ്രോത്രസ്തഥാ ഗിരാ ..
പരിതാപോദപഘാതശ്ച പാരുഷ്യം ചാത്ര ഗർഹിതമ് .. 43-115 ..

അവജ്ഞാനമഹംകാരോ ദംഭശ്ചൈവ വിഗർഹിതഃ ..
അഹിംസാ സത്യമക്രോദം സർവാശ്രമഗതം തപഃ .. 43-116 ..

അപി ചാത്ര മാല്യാഭരണവസ്ത്രാഭ്യംഗനിത്യോപഭോഗനൃത്യഗീതവാദിത്രശ്രുതിസുഖനയനസ്നേഹരാമാദർശനാനാം പ്രാപ്തിർഭക്ഷ്യഭോജ്യലേഹ്യപേയചോഷ്യാണാമഭ്യവഹാർയ്യാണാം വിവിധാനാമുപഭോഗഃ .. 43-117 ..

സ്വവിഹാരസംതോഷഃ കാമസുഖാവാപ്തിരിതി ..
ത്രിവർഗഗുണനിർവൃത്തിര്യസ്യ നിത്യം ഗൃഹാശ്രമേ ..
സ സുഖാന്യനുഭൂയേഹ ശിഷ്ടാനാം ഗതിമാപ്നുയാത് .. 43-118 ..

ഉംഛവൃത്തിർഗൃഹസ്ഥോ യഃ സ്വധർമ ചരണേ രതഃ ..
ത്യക്തകാമസുഖാരംഭഃ സ്വർഗസ്തസ്യ ന ദുർലഭഃ .. 43-119 ..

വാനപ്രസ്ഥാഃ ഖല്വപി ധർമമനുസരംതഃ പുണ്യാനി തീർഥാനി നദീപ്രസ്രവണാനി സ്വഭക്തേഷ്വരണ്യേഷു
മൃഗവരാഹമഹിഷ ശാർദൂലവനഗജാകീർണേഷു തപസ്യംതേ അനുസംചരംതി .. 43-120 ..

ത്യക്തഗ്രാമ്യവസ്ത്രാഭ്യവഹാരോപഭോഗാ വന്യൗഷധിഫലമൂലപർണപരിമിതവിചിത്രനിയതാഹാരാഃ സ്ഥാനാസനിനോഭൂപാഷാണസികതാശർകരാവാലുകാഭസ്മശായിനഃ കാശുകുശചർമവൽകലസംവൃതാംഗാഃ കേശശ്യശ്രുനഖരോമധാരിണോ നിയതകാലോപസ്പർശനാഃശുഷ്കബലിഹോമകാലാനുഷ്ടായിനഃ ..
സമിത്കുശകുസുമാപഹാരസംമാർജനലബ്ധവിശ്രാമാഃ ശീതോഷ്ണപവനവിഷ്ടംഭവിഭിന്നസർവത്വചോ
വിവിധനിയമയോഗചര്യാനുഷ്ടാനവിഹിതപരിശുഷ്കമാംസശോണിതത്വഗസ്ഥിഭൂതാ ധൃതിപരാഃ സത്ത്വയോഗാച്ഛരീരാണ്യുദ്വഹംതേ .. 43-121 ..

യസ്ത്വേതാം നിയതചര്യാം ബ്രഹ്മർഷിവിഹിതാം ചരേത് ..
സ ദഹേദഗ്നിവദ്ദോഷാഞ്ജയേല്ലോകാംശ്ച ദുർജയാൻ .. 43-122 ..

പരിവ്രാജകാനാം പുനരാചാരഃ തദ്യഥാ ..
വിമുച്യാഗ്നിം ധനകലത്രപരിബർഹസംഗേഷ്വാത്മാനം സ്നേഹപാശാനവധൂയ പരിവ്രജംതി ..
സമലോഷ്ടാശ്മകാംചനാസ്ത്രിവർഗപ്രവൃത്തേഷ്വസക്തബുദ്ധയഃ .. 43-123 ..

അരിമിത്രോദാസീനാം തുല്യദർശനാഃ സ്ഥാവരജരായുജാംഡജസ്വേദജാനാം ഭൂതാനാം വാങ്മനഃകർമഭിരനഭിരനഭിദ്രോഹിണോഽനികേതാഃ
പർവതപുലിനവൃക്ഷമൂലദേവായതനാന്യനുസംചരംതോ വാ സാർഥമുപേയുർനഗരം ഗ്രാമം വാ ന ക്രോധദർപലോഭമോഹകാർപണ്യദംഭപരിവാദാഭിമാനനിർവൃത്തഹിംസാ ഇതി .. 43-124 ..

ഭവംതി ചാത്ര ശ്ലോകാഃ ..
അഭയം സർവഭൂതേഭ്യോ ദത്ത്വാ യശ്ചരതേ മുനിഃ ..
ന തസ്യ സർവഭൂതേഭ്യോ ഭയമുത്പദ്യതേ ക്വചിത് .. 43-125 ..

കൃത്വാഗ്നിഹോത്രം സ്വശരീരസംസ്ഥം ശരീരമഗ്നിം സ്വമുഖേ ജുഹോതി ..
വിപ്രസ്തു ഭൈക്ഷോപഗതൈർഹവിർഭിശ്ചിതാഗ്നിനാ സംവ്രജതേ ഹി സോകാൻ .. 43-126 ..

മോക്ഷാശ്രമം യശ്ചരതേ യഥോക്തം ശുചിഃ സ്വസംകല്പിതയുക്തബുദ്ധിഃ ..
അനിംധനം ജ്യോതിരിവ പ്രശാംതം സ ബ്രഹ്മലോകം ശ്രയതേ ദ്വിജാതിഃ .. 43-127 ..

ഇതി ശ്രീബൃഹന്നാരദീയപുരാണേ പൂർവഭാഗേ ദ്വിതീയപാദേ ഭൃഗുഭരദ്വാജസംവാദേ ബ്രാഹ്മണാചാരനിരൂപണം നാമ ത്രിചത്വാരിംശോഽധ്യായഃ ..
